

แนวทางพัฒนาเกณฑ์การประกวดวงโป่งลาง*
Guidelines for the development
of the criteria for Pong Lang band contest

¹บุลากร สมไสย และ กฤษกร อ่อนละมุล

¹Bulakorn Somsai and Krisakorn Onlamul

¹วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹College of music, Mahasarakham University, Thailand.

¹Corresponding Author's Email: mosza2529@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางการพัฒนาเกณฑ์การประกวดวงโป่งลาง เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ คณะกรรมการผู้ตัดสินการประกวดวงโป่งลาง คณะกรรมการจัดการประกวดวงโป่งลาง ผู้ทำวงโป่งลางเข้าประกวด โดยมีขอบเขตคือเวทีการประกวดวงโป่งลาง ที่สำคัญและมีผู้นิยมส่งวงโป่งลางเข้าประกวดเป็นจำนวนมากได้แก่ 1. การประกวดวงโป่งลางชิงแชมป์ประเทศไทย 2. การประกวดวงโป่งลางฟ้อนลำแคนคอนเทสต์ และ 3. การประกวดวงโป่งลางในงานศิลปหัตถกรรมนักเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสำรวจแบบสังเกต แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการเปรียบเทียบข้อมูล เพื่อให้ทราบถึงความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันในแต่ละปรากฏการณ์ และทำการวิเคราะห์แบบอุปนัย โดยตีความสร้างข้อสรุปจากรูปธรรมหรือปรากฏการณ์ที่มองเห็น ซึ่งประกอบด้วย ปรากฏการณ์หลาย ๆ เหตุการณ์ โดยผู้วิจัยทำการตรวจสอบตีความสรุปย่อยยืนยันแน่ชัดในแต่ละเหตุการณ์ เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปใหญ่ที่เป็นความมุ่งหมายของการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า กติกาการประกวดด้านเวลาการประกวด ควรมีการแยกเวลาในการตั้งเครื่อง เวลาในการแสดง และเวลาในการเก็บเครื่องดนตรี ออกจากกันอย่างชัดเจน และจะต้องกำหนดลายเพลงที่แต่งขึ้นใหม่โดยยังไม่เคยเผยแพร่จากที่ใดมาก่อน และต้องมีการกำหนดลายพื้นบ้านแบบดั้งเดิมเพื่อเป็นการอนุรักษ์ด้านเกณฑ์การตัดสินและการให้คะแนน ให้มีการตัดสินโดยการจัดลำดับ โดยใช้หลักการเกี่ยวกับค่าความถี่พร้อมให้เหตุผลว่าได้ลำดับต่าง ๆ เพราะเหตุใด และผู้ที่จะมาเป็นกรรมการการตัดสินการประกวดวงโป่งลาง จะต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและมีความเชี่ยวชาญในด้านดนตรีพื้นบ้านอีสาน

คำสำคัญ: การประกวด; การพัฒนาเกณฑ์; วงโป่งลาง

Abstract

The research article aimed at exploring the guidelines for developing the criteria for Pong Lang contest. The study used a qualitative research method by studying related documents and conducting in-depth interviews with key informants from the Pong Lan contest judging committee, the Pong Lang contest organizing committee, and the Pong Lang band producers who decided to enter the contest. There are numerous contests to which band producers usually send their bands: 1) Thailand's Pong Lang Championship Contest; 2) Pong Lang (Forn Lum Kaen Dancing) Contest; and 3) The Pong Lang Contest in Students' Art and Craft. The research tools for collecting data were survey form, observation form, and in-depth interview form. The obtained data were analyzed through comparison in order to investigate the relationship of each phenomenon, and then a descriptive analysis was performed by interpreting and summarizing each visible or concrete phenomenon. The researcher examined and summarized each phenomenon, resulting in a large summary that serves as the research objective.

According to the findings of the study, the contest rules on time should be set apart in terms of setting up the music instruments, performing, and packing up the music instruments. The song pattern must be original and have never been published before and it must be the traditional song pattern in favor of conservation. In terms of judging and scoring criteria, the score sequence should be established by applying frequency principles and explaining why each band is in that sequence. Those who seek to join on the Pong Lang contest judging committee must have knowledge, ability, and expertise in Isan folk.

Keywords: Contest; Criteria Development; Pong Lang Band

บทนำ

ดนตรีพื้นบ้านเป็นศิลปะที่แสดงออกถึงการสืบทอดทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของไทย ซึ่งการแสดงดนตรีพื้นบ้านของแต่ละภาคจะออกมาในรูปแบบใดนั้น ขึ้นอยู่กับอิทธิพลทางภูมิศาสตร์ สภาพสังคม สิ่งแวดล้อม การประกอบอาชีพ ความจำเป็นทางเศรษฐกิจ และนิสัยของประชาชน ในท้องถิ่นนั้น จึงทำให้การแสดงดนตรีพื้นบ้านแตกต่างกันออกไปด้วย ดนตรีพื้นบ้านเกิดจากความคิดสร้างสรรค์ของชาวบ้าน ในการนำวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประดิษฐ์เป็นเครื่องดนตรีตามความคิดของตน เพื่อความบันเทิง ความสนุกสนาน ผ่อนคลายความเหน็ดเหนื่อยจากการทำงาน ดนตรีพื้นบ้านภาคอีสานเป็นเอกลักษณ์หนึ่งของวัฒนธรรมพื้นบ้านอีสาน เช่น วงโปงลาง ศิลปะการแสดงพื้นบ้านอีสาน มีวิวัฒนาการมายาวนานนับพันปี ซึ่งเริ่มจากระยะต้นมีการใช้วัสดุในท้องถิ่นมาทำเลียนเสียงจากธรรมชาติ ในระยะต่อมาจึงใช้วัสดุพื้นเมืองจากธรรมชาติมาเป่า

ในระยะที่ 3 ได้นำหนังสือมาสืบสร้างเป็นเครื่องดนตรี ในการบรรเลงดนตรีในช่วงแรก ๆ นั้น ดนตรีพื้นบ้านอีสาน นิยมเล่นเดี่ยว ยังไม่มีพิณฆ้อง (Piewrat, 2015) กระบวนถ่ายทอดวัฒนธรรมเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ซึ่งจะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้วัฒนธรรมดำรงอยู่ต่อไปได้ และด้วยเหตุผลที่วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มีการส่งสืบทอดต่อเนื่องไปไม่หยุดนิ่งตายตัวอยู่กับที่ มีการสืบทอดจากอดีตมาสู่ปัจจุบันและโยงไปถึงอนาคต (Palasak, 1999) กระทรวงศึกษาธิการ โดยกรมสามัญศึกษาได้สนับสนุนส่งเสริมให้โรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนดนตรีพื้นบ้านให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย และกิจกรรมการเรียนรู้ หลายโรงเรียนได้จัดตั้งวงดนตรีพื้นบ้านประจำโรงเรียนขึ้น ต่อมากระทรวงศึกษาธิการได้มีการจัดการประกวดแข่งขันและแสดงผลงานทางวิชาการขึ้นเป็นประจำทุกปี เรียกว่า งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน (Sotesiao, 2011) และการพัฒนาสู่ความสำเร็จของวงโปงลางซึ่งต้องมีองค์ประกอบหลายอย่าง รวมถึงการบริหารจัดการวงที่เป็นระบบ แต่ละโรงเรียนมีการเรียนเกี่ยวกับวงดนตรีพื้นบ้าน ซึ่งจัดตั้งเป็นชุมนุมดนตรีพื้นบ้าน และแต่ละโรงเรียนมีกิจกรรมการเรียนการสอนหลากหลายวิธี เช่น การรับการถ่ายทอดจากครูประจำชุมนุม วิทยากรท้องถิ่นทางด้านดนตรีพื้นบ้าน นโยบายของผู้บริหารบางโรงเรียนก็เน้นเรื่องการประกวดแข่งขันระดับต่าง ๆ ซึ่งทำให้กระบวนการในการฝึกซ้อมโปงลางต้องปรับรูปแบบการฝึกซ้อมและการนำเสนอการแสดง และได้รับอิทธิพลจากวงโปงลางที่เคยได้รับรางวัลการประกวดในระดับชนะเลิศ ปัจจุบันมีการแข่งขันการประกวดวงโปงลางมากมายไม่ว่าจะเป็นการแข่งขันทักษะวิชาการระดับมัธยมศึกษา การประกวดวงโปงลางของภาคหน่วยงานราชการทั่วไป การประกวดระดับภาคจนถึงการประกวดวงโปงลางชิงแชมป์ประเทศไทย ซึ่งวงโปงลางที่ได้รับรางวัลชนะเลิศนั้น มีรูปแบบการบริหารวง กระบวนการฝึกซ้อมและองค์ประกอบของการแสดงดนตรีโปงลางอย่างไรจึงพัฒนางานสู่ความสำเร็จได้ (Thongthip, 2015)

ในเกณฑ์การประกวดวงโปงลางในแต่ละสนามได้มีการพัฒนาตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา มีการนำข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไข ไม่ว่าจะเป็นกติกาการแข่งขัน เกณฑ์การให้คะแนน แนวทางในการตัดสินรวมถึงการคัดเลือกคณะกรรมการตัดสินเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่วงที่เข้าร่วมประกวด จึงได้มีการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขมาอย่างต่อเนื่อง ให้เท่าทันกับสถานการณ์ และสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในการตัดสิน

ในการประกวดวงโปงลางในปัจจุบัน ก็ได้มีการประชุมปรึกษาหารือระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีพื้นบ้านที่เป็นคณะกรรมการตัดสิน คณะกรรมการจัดการประกวด รวมถึงบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ทำวงเข้าประกวด เพื่อร่วมกันกำหนดแนวทาง เกณฑ์การประกวด กติกาการประกวด ทุกครั้งก่อนที่จะมีการจัดการประกวด เพื่อให้ทราบถึงปัญหา แนวทางแก้ไขในการจัดการประกวดวงโปงลางที่เป็นปัญหาอยู่เพื่อให้ได้รับการแก้ไข รวมถึงแนวทางการพัฒนาเกณฑ์การประกวดวงโปงลาง เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่วงที่เข้าทำการประกวด (Prathumsin, 2020)

แนวคิดเกี่ยวกับเกณฑ์การตัดสินทางสุนทรียศาสตร์ มีผู้กล่าวไว้ว่า มุมมองทางศิลปกรรมของแต่ละคนนั้นมีความหลากหลายแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับว่า แต่ละคนนั้นจะมีหลักอะไรเป็นตัวตั้งในการตัดสินความหลากหลายนี้เองที่ทำให้เกิดแนวคิดและปัญหาทางสุนทรียศาสตร์ ที่ยังไม่สามารถหาข้อยุติที่เป็นเอกภาพกันได้เนื่องจากหลักเกณฑ์การตัดสิน ตั้งอยู่บนแนวคิดของนักปรัชญา 3 กลุ่มดังนี้

1. กลุ่มที่ใช้ตัวเองเป็นตัวตัดสิน กลุ่มนี้ใช้เกณฑ์ตัดสินที่เรียกว่า “อัตนัยนิยม” (Subjectivism) เป็นกลุ่มที่เชื่อว่าความรู้ ความจริงและความดีงามทั้งหลายเป็นสิ่งที่มีความจริงในตัวมันเอง แต่เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นมานั้นเกณฑ์การตัดสินเหล่านี้จึงไม่มีอยู่จริง มนุษย์เท่านั้นที่จะเป็นตัวตัดสินและเป็นผู้กำหนดเกณฑ์ต่าง ๆ ขึ้นมา เพื่อความสะดวกสบาย คนแต่ละคนต่างมีอายตนะ คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย อายตนะเหล่านี้จะเป็นตัวบอก ความถูก-ผิด ดี-ชั่ว งาม-ไม่งาม โดยที่ไม่จำเป็นต้องอาศัยผู้อื่น อาทิเช่น ภาพวาดภาพหนึ่งที่คน ๆ หนึ่งอาจจะมองว่างาม ในขณะที่คนอื่น ๆ อาจมองว่าไม่งาม ซึ่งมุมมองของเราที่ต่างจากคนอื่นนี้ไม่ได้หมายความว่าของเราผิดและคนอื่นถูก ความผิด-ถูก และความสวยไม่สวย อยู่ที่เรเป็นผู้ตัดสิน จะเห็นได้ว่าเกณฑ์ตัดสินแบบนี้สามารถทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตัวเอง แต่หากความคิดแบบนี้มีมากเกินไปอาจทำให้เป็นคนเห็นแก่ตัวมองความคิดของคนอื่นผิดหมด เรียกลักษณะของคนแบบนี้ว่า “อัตตนิยม” (Egoism) นักสุนทรียศาสตร์ฝ่ายนี้ได้แก่ กลุ่มโซฟิสต์ (Sophist) ฮอบส์ (Hobbes) และออร์เตกา (Ortega)

2. กลุ่มที่เชื่อว่าหลักเกณฑ์ตายตัวที่จะใช้ตัดสินใจได้ กลุ่มนี้ใช้เกณฑ์ตัดสินที่เรียกว่า “ปรนัยนิยม” เพราะเชื่อว่าหลักเกณฑ์มาตรฐานตายตัวแน่นอนในทางศิลปะ ซึ่งสามารถนำไปตัดสินผลงานได้ในทุกสมัย เกณฑ์มาตรฐานนี้ไม่มีการเปลี่ยนแปลงและไม่ขึ้นอยู่กับความรู้สึกของใคร หรือศิลปินคนไหน ฉะนั้นศิลปินจึงไม่มีโอกาสแสดงความรู้สึกส่วนตัวในผลงานได้อย่างสมบูรณ์เต็มที่ นักสุนทรียศาสตร์ตามลัทธิปรนัยนิยมนี้ต่างเชื่อว่าสุนทรียภาพมีอยู่จริง แม้ว่าจะไม่มีใครรู้มาตรการที่จะทำให้เข้าถึงสุนทรียภาพก็ตาม และการที่เราตัดสินศิลปะไม่เหมือนกันเพราะแต่ละคนต่างเข้าไม่ถึงตัวจริงมาตรฐาน ถ้าทุกคนสามารถเข้าถึงสุนทรียภาพที่เป็นมาตรฐานแล้ว เขาจะพบได้ว่ามีเกณฑ์มาตรฐานตายตัวเพียงเกณฑ์เดียวเท่านั้น ซึ่งเกณฑ์นี้มีคนที่สามารถเข้าถึงได้เพียงบางคน และคนเหล่านั้นต้องเป็นคนที่ได้รับการพัฒนาในทางจิตอย่างเต็มที่ และสมบูรณ์จนจิตเกิดสัมผัสความงามมาตรฐาน การพัฒนาจิตให้สมบูรณ์จนสามารถหยั่งเห็นความงามมาตรฐานได้นั้นมีวิธีแตกต่างกันแล้วแต่ทัศนะของปราชญ์แต่ละคน บางคนอาจจะทำสมาธิจิต บางคนอาจจะฝึกฝนทางศิลปะจนเกิดความชำนาญ สามารถหยั่งเห็นความงามที่แท้จริงจนเกิดสัมผัสโดยธรรมชาติ นักปราชญ์ในแนวคิดนี้ได้แก่ พลาโต อาริสโตเติล (Aristotle) และ เฮเกิล (Hegel) เป็นต้น

3. กลุ่มที่เชื่อว่าหลักเกณฑ์ในการตัดสินสุนทรียศาสตร์นั้นผันไปกับสภาวะแวดล้อม กลุ่มนี้มีทฤษฎีทางสุนทรียศาสตร์คล้ายกับแนวคิดของพวกอัตนัยนิยม แต่มีรายละเอียดที่ต่างกันตรงที่ พวกสัมพันธนิยมมีกฎเกณฑ์ตัดสินทางสุนทรียศาสตร์ที่ขึ้นอยู่กับสภาวะแวดล้อม วัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น หรือขึ้นอยู่กับสภาพของภูมิประเทศ ตลอดจนถึง ฟ้า อากาศ ของแต่ละพื้นที่แต่ไม่ขึ้นอยู่กับตัวผู้วิจารณ์ เพราะผู้วิจารณ์จะต้องวางตัวเป็นกลาง และต้องสำนึกเสมอว่าตนเองเป็นเพียงส่วนหนึ่งของสังคม อาทิเช่น คนในพื้นที่หนึ่งอาจเห็นว่าการตัดดอกไม้ที่หุเป็นสิ่งที่สวยงามจึงกระทำกันในถิ่นนั้น ๆ ในขณะที่คนกลุ่มหนึ่งอาจเป็นเครื่องตัดสินใจไม่ได้ หรือการที่คนในวัฒนธรรมหนึ่งมีการแต่งกายด้วยเสื้อผ้าน้อยชิ้น ซึ่งเห็นว่ามีควมงามมากกว่าการแต่งกายที่ปกปิดมิดชิด ส่วนคนที่มีวัฒนธรรมตรงข้ามจะใช้ตนเองเป็นเครื่องตัดสินใจไม่ได้เช่นกัน ทั้งนี้เพราะขึ้นอยู่กับความเชื่อในทางวัฒนธรรมที่หลากหลายต่างกันไป เกณฑ์ตัดสินทางสุนทรียศาสตร์จึงแปรผันไปตามสังคมหรือพื้นที่ ตลอดจนภูมิอากาศของท้องถิ่นนั้น ๆ บ้าง กลุ่มนี้จึงใช้เกณฑ์การตัดสินที่เรียกว่า

“สัมพัทธนิยม” (Relativism) นักปรัชญาทางสุนทรียศาสตร์ที่มีความคิดแบบนี้ ได้แก่ ซานตายานา (Santayana) และแซมมวล อาเล็กซานเดอร์ (Samuel Alexander) เป็นต้น (Laothong, 2012)

จากความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาแนวทางพัฒนาเกณฑ์การประกวดวงโปงลางเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการประกวดวงโปงลางต่อไปในอนาคต รวมถึงเป็นการอนุรักษ์สืบสานและสร้างสรรค์การแสดงวงดนตรีพื้นบ้านอีสานวงโปงลาง ให้คงอยู่สืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อหาแนวทางพัฒนาเกณฑ์การประกวดวงโปงลาง

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 รูปแบบการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประกวดวงโปงลาง รวมถึงการสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่มเฉพาะ ได้แก่ ศึกษาการพัฒนาเกณฑ์การประกวดวงโปงลาง และ นำข้อมูลที่ได้มาเป็นกรอบการสัมภาษณ์/สำรวจ แล้วจัดทำร่างคำถามและแบบสำรวจนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและปรับแก้ ทำการนำส่งหนังสือขอสัมภาษณ์ และ ดำเนินการสัมภาษณ์ตามกำหนด รวมถึงดำเนินการภาคสนาม ดำเนินการจัดสนทนากลุ่มเฉพาะ ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจเอกสาร/การสัมภาษณ์/การสนทนากลุ่ม มาบูรณาการเป็นแนวทางพัฒนาเกณฑ์การประกวดวงโปงลาง และ นำข้อมูลที่ได้มาสรุป เสนอแนะ นำเสนอ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อไป

ขอบเขตในการวิจัย - ด้านเนื้อหา ผู้วิจัยทำการวิจัยโดยมีขอบเขตด้านเนื้อหาตามความมุ่งหมายของการวิจัยคือ เพื่อหาแนวทางพัฒนาเกณฑ์การประกวดวงโปงลาง - ด้านพื้นที่ในการวิจัย การประกวดวงดนตรีพื้นบ้านอีสานวงโปงลาง 3 สนามโดยเลือกจาก 1. เป็นสนามการแข่งขันที่มีวงโปงลางนิยมส่งเข้าประกวดเป็นจำนวนมาก 2. เป็นสนามที่จัดการประกวดต่อเนื่องมาแล้วไม่น้อยกว่า 10 ปี 3. เป็นสนามแข่งขันที่ได้รับความนิยมจากผู้ชมเป็นจำนวนมาก จากเกณฑ์ดังกล่าวผู้วิจัยได้เลือกสนามการประกวดวงโปงลาง ได้แก่ 3.1 การประกวดวงดนตรีพื้นบ้านอีสานวงโปงลางชิงชนะเลิศแห่งประเทศไทย จัดโดยกรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ในระหว่างปี พ.ศ. 2551-2562 3.2 การประกวดวงดนตรีพื้นบ้านอีสานวงโปงลางในงานศิลปหัตถกรรมระดับภาคอีสาน ในระหว่างปี พ.ศ. 2551-2562 3.3 การประกวดวงดนตรีพื้นบ้านอีสานวงโปงลางฟ้อนลำแคนคอนเทสต์ จัดการประกวดโดยมหาวิทยาลัยขอนแก่น ในระหว่างปี พ.ศ. 2551-2562 - ด้านระยะเวลาในการวิจัย ระหว่าง ตุลาคม 2561-ตุลาคม 2563 - ด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ทำการตัดสินและผู้จัดการประกวดวงโปงลางใน 3 สนาม ที่เป็นขอบเขตของการวิจัย จำนวน 10 ท่าน และ ผู้ทำวงเข้าประกวด จำนวน 5 ท่าน

ขั้นตอนที่ 2 การสัมภาษณ์เชิงลึก ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง โดยเลือกจาก 1. คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ทำการตัดสินและผู้จัดการประกวดวงโปงลางใน 3 สนาม ที่เป็นขอบเขตของการวิจัย จำนวน 10 ท่าน 2. ผู้ทำวงเข้าประกวด จำนวน 5 ท่าน

ขั้นตอนที่ 3 การสนทนากลุ่มเฉพาะ ผู้วิจัยได้จัดสัมมนากลุ่มโดยได้เชิญผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีพื้นบ้าน คณะกรรมการตัดสินการประกวดวงโปงลาง และผู้ทำวงโปงลางเข้าประกวดเพื่อรับฟังข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาเกณฑ์การประกวดวงโปงลาง เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อวงโปงลางที่เข้าประกวดมากที่สุด

ขั้นตอนที่ 4 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย ใช้เครื่องมือในการวิจัยได้แก่

1. แบบสำรวจ ใช้ในการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการประกวดวงโปงลางในประเด็นต่าง ๆ เช่น เวทีการประกวดวงโปงลางที่มีความสำคัญ เกณฑ์การประกวด คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ 2. แบบสัมภาษณ์ ใช้สัมภาษณ์ข้อมูลในประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการประกวดวงโปงลาง ได้แก่ ประวัติความเป็นมาของการจัดการประกวดวงโปงลาง เกณฑ์การประกวดวงโปงลางในแต่ละสนามในปัจจุบันและแนวทางในการพัฒนาเกณฑ์การประกวด 3. แบบสังเกต ใช้ในการวิเคราะห์เกณฑ์การประกวดวงโปงลางจากการประกวดวงโปงลางในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา 4. แบบสนทนากลุ่ม ใช้ในการสนทนาประเด็นต่าง ๆ เช่น การหาแนวทางการพัฒนาเกณฑ์การประกวดวงโปงลาง เกณฑ์การประกวดวงโปงลางในปัจจุบัน เป็นต้น ทั้งนี้ การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือผู้วิจัยได้ทำการสร้างเครื่องมือในการวิจัย โดย ตั้งคำถามในการวิจัย ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย ซึ่งเครื่องมือในการวิจัยเหล่านี้ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน

ขั้นตอนที่ 5 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการลงเก็บข้อมูลภาคสนาม เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยทำการศึกษาโดยแบ่งเป็นประเด็นต่างๆ ได้แก่ องค์ความรู้เกี่ยวกับวงดนตรีพื้นบ้านอีสานวงโปงลาง องค์ความรู้เกี่ยวกับการประกวดวงดนตรีพื้นบ้านอีสานวงโปงลาง องค์ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเกณฑ์การประกวดวงโปงลาง องค์ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการพัฒนางวงโปงลาง ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศและทำการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยการสำรวจ สัมภาษณ์ สังเกต และการสนทนากลุ่มตามความมุ่งหมายของการวิจัย โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่าง ตุลาคม 2561- ตุลาคม 2563

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปตามความมุ่งหมายของการวิจัย โดยผู้วิจัยหาแนวทางการพัฒนาเกณฑ์การประกวดวงโปงลางจากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม เกี่ยวกับสภาพจริงและความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาเกณฑ์การประกวด ทั้งนี้จากการพัฒนาเกณฑ์การประกวดตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา โดยผู้วิจัยมีวิธีการในการวิเคราะห์ข้อมูลโดย

1. ทำการวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบข้อมูล (Constant Comparison) เพื่อให้ทราบถึงความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันในแต่ละปรากฏการณ์ 2. ทำการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic induction) โดยตีความสร้างข้อสรุปจากรูปธรรมหรือปรากฏการณ์ที่มองเห็น ซึ่งประกอบด้วยปรากฏการณ์หลาย ๆ เหตุการณ์ โดยผู้วิจัยทำการตรวจสอบตีความสรุปย่อยยืนยันแน่ชัดในแต่ละเหตุการณ์ เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปใหญ่ ที่เป็นความมุ่งหมายของการวิจัย

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ค้นพบแนวทางพัฒนาเกณฑ์การประกวดวงโปงลาง โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีที่บ้านที่เป็นกรรมการตัดสินวงโปงลาง ผู้จัดการประกวดวงโปงลาง และผู้ทำวงโปงลางเข้าประกวด แบ่งแนวทางพัฒนาเกณฑ์การประกวดวงโปงลางออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านผู้เข้าแข่งขัน 2. ด้านกติกาการประกวด 3. ด้านเกณฑ์การให้คะแนน 4. ด้านรางวัลในการประกวด และ 5. ด้านคณะกรรมการ ดังนี้

1. ด้านผู้เข้าแข่งขัน

จากการลงภาคสนามของผู้วิจัย พบว่า ผู้เข้าแข่งขันหลายคนยังไม่เข้าใจในเกณฑ์การประกวดและกติกาโดยละเอียด ทำให้เมื่อทำการแสดงจะได้คะแนนจากคณะกรรมการไม่มากเนื่องจากการแสดงไม่เป็นไปตามกติกาอย่างครบถ้วน ผู้เข้าแข่งขันบางวงมีเวลาในการฝึกซ้อมน้อย ดังนั้น ผู้เข้าแข่งขันจะต้องเข้าใจบทบาทของตนเอง รู้จักหน้าที่ผู้เข้าแข่งขัน หน้าที่นักดนตรีและนักแสดง ต้องเป็นผู้ไม่มุ่งหวังในสิ่งตอบแทนมากเกินไป มีหน้าที่สร้างความบันเทิงให้แก่ผู้ชม จะต้องศึกษาเกณฑ์และกติกาให้ละเอียด ทำการสร้างสรรค์ลายเพลงและฝึกซ้อมให้เกิดความชำนาญ ทั้งการบรรเลงเดี่ยวและบรรเลงรวมวง ในการนำเสนอสิ่งใหม่ ๆ ในเชิงอนุรักษ์จะต้องศึกษาค้นหาสิ่งที่เก่าแก่มานำเสนอให้เกิดคุณค่า ถ้าเป็นเรื่องของการสร้างสรรค์ก็ต้องคิดต่อยอดให้การแสดงออกมาดูและเป็นที่ประทับใจในแก่ผู้ชมผู้ฟัง ในด้านประเภทของผู้เข้าประกวดควรเป็น 3 ระดับ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา จึงจะมีความเหมาะสม และควรจะมีการจัดการประกวดในประเภทบุคคลทั่วไปเพื่อเป็นสีสันในการประกวด

2. ด้านกติกาในการประกวด

สำหรับกติกาในการประกวดวงโปงลางในปัจจุบัน มีการกำหนดกติกาแตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่ในแต่ละสนามและวัตถุประสงค์ของผู้จัดการแข่งขันว่าจะส่งเสริมหรืออนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านอีสานวงโปงลาง ที่ผ่านมากติกาการประกวดมีการพัฒนาและปรับปรุงให้เหมาะสม เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการจัดการประกวดวงโปงลาง อีกทั้งกติกาการประกวดจะต้องมีความละเอียดชัดเจน เช่น การกำหนดเวลาในการประกวดในแต่ละสนามประมาณ 30-40 นาที การกำหนดจำนวนผู้เข้าประกวดของแต่ละวงในแต่ละสนามจะอยู่ที่ 35-40 คน การกำหนดเครื่องดนตรีที่นำมาบรรเลง ได้แก่ โหวด พิณ แคน โปงลาง ปี่ผู้ไท ซออีสาน กลองหาง 4 ใบ กลองรำมะนา ฉาบเล็ก ฉาบใหญ่ ไทซอง และหมากก๊ับก๊ับ การกำหนดลายเพลงที่ใช้ในการประกวด เช่น เป็ดวง ลายบรรเลงประกอบการแสดงวิถีชีวิตชาวอีสาน ลายบรรเลงเดี่ยวสำหรับเครื่องดนตรีดำเนินทำนอง ลายเพลงประกอบชุดการแสดงเทิดพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวหรือพระบรมวงศานุวงศ์ กติกาเกี่ยวกับการกำหนดคุณสมบัติผู้เข้าประกวดจะแบ่งเป็นรุ่นอายุ ไม่เกิน 13 ปี ไม่เกิน 19 ปี และไม่เกิน 25 ปี ส่วนจะสังกัดสถานศึกษาหรือไม่ขึ้นอยู่กับแต่ละเวทีการประกวดเป็นผู้กำหนด เป็นต้น และนอกจากนี้กติกาจะต้องสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และสามารถนำเข้าประชุมเพื่อปรับเปลี่ยนแก้ไขในส่วนที่พบปัญหาได้

3. ด้านเกณฑ์การให้คะแนน

ในการประกวดวงโปงลางการให้คะแนนของคณะกรรมการเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ดังนั้นคณะกรรมการจัดการประกวดจะมีการประชุมกับคณะกรรมการตัดสินการประกวดและผู้ทรงคุณวุฒิก่อนจะกำหนด

เกณฑ์การให้คะแนนว่าควรให้น้ำหนักคะแนนในแต่ละด้านอย่างไร ซึ่งจะแบ่งออกเป็น 3 ด้าน หลัก คือ ด้านดนตรี ด้านการแสดง ด้านการขับร้อง โดยมีการกำหนดรายละเอียดของคะแนน เช่น การประกวดวงโปงลางพ็อนลำแคนคอนเทสต์ ได้กำหนดคะแนนด้านดนตรี 40 คะแนน โดยพิจารณาจาก ความถูกต้องของจังหวะ ทำนอง เทคนิคการบรรเลง แนวการบรรเลง และความไพเราะในภาพรวมตลอดทั้งความเชื่อมโยง และความสัมพันธ์กับชุดการแสดง ด้านขับร้อง 20 คะแนน โดยพิจารณาจาก การร้องตามจังหวะเสียงดนตรี กลวิธีขับร้อง ถูกต้องตามทำนอง อักขระวิธี สีสากการขับร้อง ด้านการแสดง 40 คะแนน โดยพิจารณาจาก กระบวนท่าพ็อน ความพร้อมเพรียง ความเหมาะสมของเครื่องแต่งกาย และความคิดสร้างสรรค์ในการแสดงประกอบบทเพลง และนอกจากนี้การให้คะแนนของกรรมการแต่ละท่านมีการกำหนดการให้คะแนนต่ำสุดและสูงสุด เพื่อป้องกันการให้คะแนนโหด และกรรมการแต่ละท่านจะต้องพิจารณาจัดลำดับ 1,2,3 ด้วย แล้วนำมาพิจารณาร่วมกันกับผลคะแนนที่ได้ และนำเข้ามาหารือกันระหว่างคณะกรรมการเพื่อพิจารณาการตัดสินผลการประกวด หลังจากพิจารณาเสร็จ จึงทำคะแนนใหม่แล้วเซ็นรับรองร่วมกัน เป็นวิธีการตัดสิน

4. ด้านรางวัลในการประกวด

ด้านรางวัลในการประกวดในปัจจุบันยังไม่เหมาะสมเท่าที่ควร เพราะค่าใช้จ่ายในการทำวงเข้าประกวดมีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง เพราะแต่ละวงที่ส่งเข้าประกวดต้องการให้ผลงานออกมาดีและเป็นที่น่าสนใจของผู้ชม ในเวทีการแข่งขันประกวดวงโปงลางที่ผ่านมา มีเวทีการประกวดวงโปงลางงานมูลมังหลวงปู่ชอบ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดเลย ให้รางวัลการประกวดที่เหมาะสม โดยรางวัลที่ 1 มีรางวัลเงินสดสองแสนบาท ส่วนเวทีการประกวดชิงแชมป์ประเทศไทย ซึ่งจัดโดยกรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา มีการกระจายรางวัลให้กับนักดนตรี เพื่อเป็นการส่งเสริมการแสดงดนตรีพื้นบ้านในการบรรเลงเดี่ยวเครื่องดนตรี เช่น บรรเลงเดี่ยวโหวด โปงลาง พิณ แคน เพื่อปลูกฝังให้เยาวชนเกิดความภาคภูมิใจ เพื่อสืบทอดและช่วยกันอนุรักษ์ดนตรีพื้นบ้านอีสานให้คงอยู่สืบไป

5. ด้านคณะกรรมการ

ในด้านคณะกรรมการในปัจจุบัน จำนวนคณะกรรมการแต่ละสนามจะมีจำนวนคณะกรรมการที่ไม่เท่ากัน เช่น 5 คน 7 คน และ 9 คน เพราะแต่ละสนามการประกวดก็มีเหตุผลของตนในการกำหนดจำนวนกรรมการ ส่วนคณะกรรมการแต่ละท่านนั้นจะต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เกี่ยวกับดนตรีพื้นบ้าน หรือมีความรู้เกี่ยวกับการแสดงพื้นบ้าน เพื่อให้ผลการตัดสินออกมาอย่างถูกต้องและยุติธรรม อีกสิ่งหนึ่งที่สำคัญคือความเที่ยงตรงของกรรมการแต่ละท่าน จะต้องไม่เอนเอียงเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เช่น ไม่เข้าข้างวงที่เป็นลูกศิษย์ของตน ควรมีความเป็นกลางเที่ยงธรรมต่อทุกวง อีกสิ่งหนึ่งที่มีความจำเป็นคือการสืบทอดหน้าที่ของคณะกรรมการหรือการสร้างกรรมการใหม่ เพราะปัจจุบันคณะกรรมการก็มีอยู่ไม่มาก ในการตัดสินหลายเวทีจะมีกรรมการที่เป็นชุดเดิมทำการตัดสิน ซึ่งควรมีการสร้างผู้ที่จะมาเป็นคณะกรรมการใหม่ให้มีคุณภาพและมาตรฐาน สามารถทำหน้าที่แทนคณะกรรมการชุดเก่าได้ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่นกระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ทำการจัดอบรมจากผู้ที่มีความรู้ในด้านดนตรีและการแสดงพื้นบ้านให้เป็นมาตรฐานโดยมีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมเข้าไปในการอบรมด้วย

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้ประเด็นที่เป็นองค์ความรู้ที่ได้ ดังนี้

1. **ด้านการพัฒนาเกณฑ์การประกวดวงโปงลาง** จากพัฒนาเกณฑ์การประกวดวงโปงลาง จะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการแสดงโปงลางอย่างมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย ได้รับความชื่นชมจากผู้ชมผู้ฟัง ส่งผลให้วงโปงลางได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย มีการว่าจ้างไปแสดงในงานต่างๆ ทำให้เกิดรายได้

2. **ด้านความภาคภูมิใจ** เกิดความภาคภูมิใจของกรรมการที่มีกาตัดสินได้อย่างยุติธรรมเนื่องจากมีเกณฑ์ที่มาตรฐานน่าเชื่อถือ ส่วนผู้เข้าประกวดก็ภาคภูมิใจ ว่าตนเองมีศักยภาพ ความสามารถ ในการแสดงโปงลางได้ลำดับที่ 1,2,3 เป็นใบเบิกทางในการนำไปศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยหรือใช้ประกอบการสมัครงานในด้านดนตรีที่บ้านได้

3. **ด้านผลที่เกิดกับเยาวชน** ทำให้เยาวชนสนใจหันมาอนุรักษ์ดนตรีพื้นบ้านอีสานวงโปงลางมากขึ้น เนื่องจากการตัดสินของคณะกรรมการมีความยุติธรรม สืบเนื่องมาจากเกณฑ์ที่ได้สร้างขึ้นอย่างเป็นมาตรฐาน

4. **ด้านแนวทางที่จะเกิดขึ้นในอนาคต** ในอนาคตอาจจะมีการนำเกณฑ์มาตรฐานที่พัฒนาแล้ว ไปใช้ในหลักสูตรการสอนดนตรีพื้นบ้าน ในสถานศึกษาในระดับต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา รวมไปถึงการอบรมผู้ที่จะมาเป็นคณะกรรมการตัดสินการประกวดวงโปงลาง ให้มีการตัดสินการประกวดวงโปงลางโดยเกณฑ์มาตรฐานเดียวกัน

5. **ด้านมาตรฐานของวงโปงลาง** วงโปงลางที่แสดงดีมีมาตรฐานเป็นแบรนด์ของชุมชน สามารถส่งเสริมการท่องเที่ยว ต้อนรับแขกบ้านแขกเมืองได้ และใช้ประกอบอาชีพได้

รูปภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิจัยแนวทางการพัฒนาเกณฑ์การประกวดวงโปงลาง

อภิปรายผลการวิจัย

จากการลงภาคสนามเก็บรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาเกณฑ์การประกวดวงโปงลาง ผู้วิจัยพบว่า กติกาการประกวดด้านเวลาการประกวด ให้มีการแยกเวลาในการตั้งเครื่อง เวลาในการแสดง และเวลาในการเก็บเครื่องดนตรี ออกจากกันอย่างชัดเจน ซึ่งมีกรณีของการประกวดวงโปงลางชิงแชมป์แห่งประเทศไทย มีการรวมเวลาทั้งหมดเข้าด้วยกัน หลังจากการแสดงเสร็จปรากฏว่า ผู้เข้าประกวดต้องวิ่งเก็บเครื่องดนตรีและอุปกรณ์ประกอบการแสดงเพื่อให้ทันเวลาที่กำหนดไว้ ทำให้ดูไม่สวยงาม ในการประกวดวงโปงลาง จะต้องกำหนดลายเพลงที่แต่งขึ้นใหม่โดยยังไม่เคยเผยแพร่จากที่ไหนมาก่อน เพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ทั้งนี้ ลักษณะของลายเพลงจะต้องเป็นลักษณะของกลุ่มเสียงที่เป็นพื้นบ้านอีสานซึ่งถือว่าการสร้างสรรค์และพัฒนาในรอบที่กำหนด ในการประกวดวงโปงลาง จะต้องมีการกำหนดลายพื้นบ้านแบบดั้งเดิม เพื่อเป็นการอนุรักษ์ดนตรีพื้นบ้านอีสานและเป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมแก่คนรุ่นใหม่ สอดคล้องกับ Pongphit (1996) ที่กล่าวว่า ในปัจจุบันยุคที่การสื่อสารมวลชน การคมนาคม เทคโนโลยี มีความเจริญก้าวหน้า ทันสมัย และรวดเร็ว ก็เป็นการถ่ายทอดภูมิปัญญาทางสื่อสารมวลชนทุกสาขา หลายรูปแบบที่ได้ให้ความรู้ และความบันเทิง

ด้านเกณฑ์การตัดสินและการให้คะแนน ให้มีการตัดสินโดยการจัดลำดับ 1, 2, 3 จากกรรมการแต่ละท่านโดยใช้หลักการเกี่ยวกับค่าความถี่ในการตัดสิน พร้อมคะแนนรวมในทุกด้านของแต่ละท่าน พร้อมเหตุประกอบ ว่าวงใดได้ลำดับที่เท่าใด มาชี้แจงในคณะกรรมการให้ชัดเจนและควรเป็นมาตรฐานในการตัดสินเดียวกันนี้ ในทุกสนามการประกวด ซึ่งสอดคล้องกับ Prommapun (2007) ที่กล่าวว่า เกณฑ์ หมายถึง สิ่งที่ใช้เป็นหลักสำหรับการตัดสินใจ และสอดคล้องกับ Vongvanich (2001) กล่าวว่า เกณฑ์หมายถึง ระดับที่ใช้ในการตัดสินความสำเร็จของการดำเนินงานตามตัวบ่งชี้ที่กำหนด และสอดคล้องกับ Sujiva (2008) ที่กล่าวว่า เกณฑ์หมายถึง ปริมาณหรือคุณภาพขั้นต่ำที่ยอมรับได้ของแต่ละตัวบ่งชี้ และการตัดสินการประกวดวงโปงลาง สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีเกณฑ์การตัดสินทางสุนทรียศาสตร์ Laothong (2012) ทั้งทฤษฎีอัตนัยนิยม (Subjectivism) ทฤษฎีปรนัยนิยม (Objectivism) และทฤษฎีสัมพัทธนิยม (Relativism) ดังจะกล่าวคือ 1. คณะกรรมการตัดสินการประกวดวงโปงลาง ใช้ตนเองเป็นเครื่องมือในการตัดสิน สอดคล้องกับทฤษฎีอัตนัยนิยม โดยมุมมองและความรู้ความสามารถความเชี่ยวชาญของคณะกรรมการแต่ละท่านในเรื่องของ ลายเพลงที่ใช้บรรเลง กลวิธีในการบรรเลง เนื้อหาของลายเพลง ว่ามีความเหมาะสม ถูกต้องและเกิดความประทับใจและมีความไพเราะหรือไม่อย่างไร การแสดงประกอบเพลง มีความสอดคล้องกับกติกาที่กำหนดให้หรือไม่ มีความสวยงามพร้อมเพรียง อ่อนช้อย สามารถสื่อให้เข้าใจและเกิดความประทับใจในสิ่งที่แสดงหรือไม่ เป็นต้น 2. คณะกรรมการตัดสินการประกวดวงโปงลาง ใช้เกณฑ์ที่กำหนดไว้มาเป็นหลักในการตัดสิน สอดคล้องกับทฤษฎีปรนัยนิยม โดย คณะกรรมการตัดสินใช้เกณฑ์ในด้านต่าง ๆ เข้ามาใช้ตัดสิน เช่น 2.1 ความไพเราะ ถูกต้อง แนวการบรรเลงกลวิธีการบรรเลง ความกลมกลืน และความต่อเนื่อง รวม 50 คะแนน 2.2 การร้องตามจังหวะ เสียงดนตรี กลวิธีการขับร้อง ร้องถูกต้องตามอักขระวิธี ลีลาการขับร้อง รวม 20 คะแนน 2.3 ลีลาท่ารำ กระบวนท่ารำ จังหวะ ความพร้อมเพรียง ความสวยงามของเครื่องแต่งกาย ความคิดสร้างสรรค์ในการแสดง ประกอบบทเพลง รวม 30 คะแนน 3. คณะกรรมการตัดสินการประกวดวงโปงลาง ใช้องค์ความรู้ทางด้าน

วัฒนธรรมในการตัดสิน สอดคล้องกับทฤษฎีสัมพันธนิยม เช่น ในการประกวด ผู้เข้าประกวดได้นำวัฒนธรรมของท้องถิ่นของตนขึ้นมานำเสนอ คณะกรรมการตัดสินต้องมีความรู้ในวัฒนธรรมนั้นๆ หรือมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม และเข้าใจความงามของแต่ละวัฒนธรรมและมีความเป็นกลาง เช่น วงโปงลางคนอีสานได้นำเสนอวัฒนธรรมดนตรีไทดำ อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย มาแสดงในการประกวด คณะกรรมการต้องมีความรู้ในวัฒนธรรมไทดำว่าเป็นอย่างไร ผู้แสดงกำลังนำเสนออะไรจึงจะตัดสินได้ หรือสามารถตัดสินระหว่างวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกันได้ ในส่วนคะแนนของด้านอุปกรณ์การแข่ง ไม่ควรให้น้ำหนักคะแนนในส่วนของอุปกรณ์การแข่งมากเกินไป เพราะวงที่เข้าประกวดมีข้อจำกัดในด้านงบประมาณแตกต่างกัน ควรตัดสินการแข่งในภาพรวมทั้งหมด

ผู้ที่จะมาเป็นกรรมการการตัดสินการประกวดวงโปงลาง จะต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและมีความเชี่ยวชาญในด้านดนตรีพื้นบ้านอีสาน สามารถแยกแยะองค์ประกอบดนตรีและการแสดงได้อย่างละเอียด เป็นผู้ที่มีความเที่ยงธรรม และสามารถให้เหตุผลประกอบการตัดสินได้เป็นอย่างดี และในอนาคตควรจะมีการจัดอบรมมาตรฐานการตัดสินการประกวดวงโปงลาง โดยผู้จัดอบรมอาจจะเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบ เช่น กระทรวงวัฒนธรรม โดยให้ผู้เชี่ยวชาญการตัดสินด้านดนตรีพื้นบ้านมาเป็นวิทยากรในการอบรม และผู้ที่ผ่านการอบรมจะได้รับใบอนุญาตในการตัดสินการประกวดวงโปงลาง

สรุป

สำหรับแนวทางการพัฒนาเกณฑ์การประกวดวงโปงลาง ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยดังต่อไปนี้ ด้านผู้เข้าแข่งขัน ผู้เข้าแข่งขันต้องมีการพัฒนาตนเอง ทั้งด้านทักษะการบรรเลงดนตรี การขับร้องและการแสดง รวมถึงต้องการมีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้แพ้ รู้ชนะ และยอมรับในผลการตัดสิน มีจิตใจเป็นผู้บริการและมีความเป็นนักดนตรีอย่างแท้จริง ด้านกติกาการประกวด การกำหนดกติกา ต้องดูทิศทางของสังคม ค่านิยม การแสดงต้องสร้างสรรค์ผลงานให้เป็นที่น่าสนใจ มีคุณค่ามีคุณประโยชน์ในทางศิลปะ กติกาขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ว่าต้องการส่งเสริม อนุรักษ์ หรือสร้างสรรค์ และต้องมีความรัดกุม มีความละเอียดและชัดเจน ด้านเกณฑ์การให้คะแนน ในด้านเกณฑ์การให้คะแนน ควรมีการกำหนดคะแนนในแต่ละด้านให้ชัดเจน แบ่งออกเป็น 3 ส่วนหลักๆ ได้แก่ ด้านดนตรี ด้านการแสดง ด้านการขับร้อง และมีการแบ่งรายละเอียดปลีกย่อยของแต่ละด้านออกไปให้ชัดเจน ต้องมีการกำหนดการให้คะแนนต่ำสุดและสูงสุด เพื่อป้องกันการให้คะแนนที่มีความแตกต่างกันมาก ควรกำหนดคะแนนในแต่ละด้านให้เหมาะสม ให้มีการตัดสินโดยจัดลำดับ 1 2 3 และให้มีคะแนนประกอบการพิจารณาโดยดูจากภาพรวมและรายละเอียดปลีกย่อย และจะต้องพิจารณา สิ่งที่แสดงให้อยู่ภายใต้ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงาม ด้านรางวัลการประกวด รางวัลจะต้องมีความเหมาะสมกับค่าใช้จ่ายในการเตรียมวงเข้าประกวด และรางวัลที่ 1,2,3 ควรมีเงินรางวัลที่ใกล้เคียงกัน ให้มีการแยกย่อยประเภทรางวัล เช่น รางวัลด้านการบรรเลงเครื่องดนตรีแต่ละชิ้น รางวัลด้านการแสดงในแต่ละด้านเพื่อเป็นการให้กำลังใจแก่ผู้เข้าแข่งขัน ด้านคณะกรรมการ กรรมการตัดสินต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถทางด้านดนตรีและศิลปะการแสดง มีความเชี่ยวชาญด้านดนตรีพื้นบ้าน มีความเที่ยงธรรม ไม่เอนเอียง สามารถมององค์รวมด้านดนตรีด้วยการแยกส่วนวิเคราะห์ออกมาได้อย่างละเอียด เป็นผู้ที่มีประวัติไม่เคยมีปัญหาการ

ตัดสินไม่เที่ยงธรรม และผู้ที่จะมาเป็นกรรมการตัดสินต้องผ่านการอบรมในด้านการตัดสิน ให้เป็นผู้มีความรู้ในการตัดสินอย่างรอบด้าน กรรมการตัดสินการประกวดควรมีอย่างน้อย 5 คน ควรมาจากหลายที่ หลายสถาบัน เพื่อความโปร่งใส

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยตามวัตถุประสงค์ พบว่า เกณฑ์การประกวดวงโป่งลางที่ผ่านมายังมีข้อปรับปรุงในด้านต่าง ๆ ได้แก่ 1. การกำหนดเวลาในการประกวด ควรจะมีการแยกเวลาในการตั้งเครื่อง การแสดงและการเก็บเครื่องออกจากกันให้ชัดเจน ไม่นำมารวมเป็นสวนเดียวกัน 2. ด้านกติกาการประกวดในแต่ละสนามใช้หลักเกณฑ์ที่แตกต่างกัน ควรจะใช้หลักเกณฑ์และมาตรฐานที่ใกล้เคียงกันทุกสนาม 3. ด้านเกณฑ์การให้คะแนน ควรมีการให้น้ำหนักคะแนนในแต่ละด้านอย่างเหมาะสม 4. ด้านรางวัลการประกวดควรมีการกำหนดรางวัลให้เหมาะสมกับค่าใช้จ่ายของการเตรียมวงโป่งลางเข้าประกวด 5. ด้านคณะกรรมการ กรรมการตัดสิน ต้องเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านดนตรีพื้นบ้าน และมีความยุติธรรม ในการตัดสิน

ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำข้อเสนอแนะนี้ไปใช้ในการประกวดวงโป่งลางในทุกสนาม หน่วยงานที่จัดการประกวดได้แก่ กรมพลศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวัฒนธรรม ควรปรับปรุงหลักเกณฑ์การประกวดให้เหมาะสมยิ่งขึ้นดังข้อเสนอแนะที่กล่าวมา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

- 2.1 แนวทางการพัฒนาการประกวดเดี่ยวแคน
- 2.2 แนวทางการสร้างสรรค์ลายเพลงในการประกวดวงโป่งลาง
- 2.3 เทคนิคการบรรเลงเครื่องดนตรีพื้นบ้านปี่ผู้ไท
- 2.4 แนวทางการอนุรักษ์ สืบทอดและพัฒนาดนตรีไทดำ กรณีศึกษาบ้านนาป่าหนาด ตำบลเขาแก้ว อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ
- 2.5 การประกวดเดี่ยวโหวดในงานบุญผะเหวดร้อยเอ็ด

References

- Laothong, N. (2012). *A Study and Improving on Criteria of Appraising Thai Classical Music Ensemble Contest*. (Doctoral Dissertattion). Mahasarakham University. Mahasarakham.
- Palasak, B. (1999). *Succession process of Pong-Lang in Kalasin province*. (Master's Thesis). Mahidol University. Nakhon Pathom.

- Piewrat, V. (2015). *Pong-Lang Ensemble: Creation and Development of Indigenous Performing Art Standards*. (Doctoral Dissertattion). Mahasarakham University. Mahasarakham.
- Pongphit, S. (1996). *return to roots*. Bangkok: Tuenwan.
- Prathumsin S. (2020). Judges of the Pong Lang Contest. *Interview*. January, 5.
- Prommapun, B. (2007). Monitoring and evaluating project performance according to the quality development plan Life of informal workers in the service sector: rubbish digging and related labor. *Education journal STOU*, 1(2), 40-51.
- Sotesiao, S. (2011). *Process of Transmission and Development of Isan Folk Music Ensemble in Secondary Schools in Khon Kaen Province*. (Master's Thesis). Mahasarakham University. Mahasarakham.
- Sujiva, S. (2008). Development of a performance appraisal system for government teachers. *KKU Research Journal (Graduate Studies)*, 8(4), 77-89.
- Thongthip, S. (2015). *Development Approach to the Success of The Secondary level Ponglang Band in the Northeastern*. (Master's Thesis). Mahasarakham University. Mahasarakham.
- Vongvanich, S. (2001). *Classroom Action Research*. Bangkok: Agsornthai.